

Dosarul nr. 3ra-756/23
2-21131085-01-3ra-13072023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – T. Avasiloaie
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – Gh. Mîra, B. Băbălău, I. Dutca

ÎNCHEIERE

10 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Diana Stănilă

Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de către Sîrbu Valentin împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea actelor administrative, obligarea la recalcularea și achitarea pensiei de procuror pentru vechime în muncă,

împotriva deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 03 septembrie 2021, Sîrbu Valentin a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea deciziei CTAS Ocnîța nr. 38/2021/18805 din 24 iunie 2021 și a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale, nr. S-1402/21 din 04 august 2021, emisă asupra cererii prealabile și obligarea recalculării și achitării pensiei de procuror pentru vechime în muncă începând cu 01 ianuarie 2013, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului - șef teritorial în funcție, cât și ulterior în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, a activat în organele Procuraturii din 21 iunie 1996 până la 09 noiembrie 2009, când a fost eliberat din funcția de procuror în procuratura raionului Ocnîța, în legătură cu demisia. La 25 februarie 2009, împlinind vârsta de 50 ani, în conformitate cu art. 73 alin. (8) din Legea cu privire la Procuratură, nr. 294 din 25 decembrie 2008, în vigoare la acel moment, i-a fost calculată și stabilită pensia pentru vechime în muncă, în mărime de 80% din salariul mediu lunar al funcției deținute, achitată din momentul stabilirii regulat. În corespundere cu Legea nr.37 din 07 martie 2013, pentru modificarea și completarea

Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 ”cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”, salariul procurorului s-a majorat cu 35%, începând cu data de 01 ianuarie 2013. Legea nr.328 din 23 decembrie 2013, modificată prin Legea nr.152 din 01 iulie 2016 ”pentru modificarea și completarea unor acte legislative”, în cap. XXIX a statuat că, salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, iar potrivit art. 51, alin.(2), lit. c) al Legii nr. 328, salariul de funcție al procurorului din procuratura teritorială, cu o vechime în muncă în funcția de procuror de peste 12 ani, se stabilește în mărime de 3,15 salarii medii pe economie, această norma obținând valoare juridică de la 01 august 2016.

A menționat reclamantul că, potrivit art.60 din Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, salariul procurorului se stabilește în funcție de salariul judecătorului. Salariul de funcție al procurorului se stabilește în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea sa în funcția de procuror. Cu toate acestea, organele de asigurări sociale nu i-au recalculat/ajustat, spre majorare, cuantumul pensiei, conform cadrului legal menționat, deși trebuia s-o facă din proprie inițiativă, odată cu modificările în legislație, cu sporirea salariilor procurorilor în exercițiu. Organele de asigurări sociale nu au respectat prevederile legii și principiile aplicabilității uniforme și corecte a legislației.

La 18 iunie 2021, s-a adresat cu cerere Oficiului Teritorial Ocnița al Casei Naționale de Asigurări Sociale, întru restabilirea sa în dreptul de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție cu 35%, începând cu 01 ianuarie 2013 și conform art.60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, începând cu data de 01 august 2016. La 24 iunie 2021, Oficiul Teritorial Ocnița al Casei Naționale de Asigurări Sociale, a expediat în adresa reclamantului Decizia nr.38/2021/12805 (recepționată la 29 iunie 2021), prin care i s-a refuzat în admiterea cerințelor înaintate.

A invocat reclamantul că, Oficiul Teritorial Ocnița al Casei Naționale de Asigurări Sociale, nu a determinat corect raportul juridic, nu a luat în considerare circumstanțele importante pentru soluționarea litigiului, prin ce i-a încălcat drepturile la asistență și protecție socială decente, dar și la proprietate, prerogative, obținute absolut legal. Astfel, a depus cerere prealabilă prin care a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale remedierea situației, înlăturarea încălcărilor de lege și repunerea sa în drepturi, însă prin răspunsul nr.S-1402/21, din 04 august 2021 (recepționat la 10 august 2021), Casa Națională de Asigurări Sociale a refuzat ajustarea cuantumului pensiei pentru vechime în muncă, a plăților corespunzătoare.

A susținut reclamantul că, decizia nr.38/2021/12805 din 24 iunie 2021, a Oficiului Teritorial Ocnița și răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.S-1402/21 din 04 august 2021, sunt acte administrative individuale emise absolut neîntemeiat, bazate pe interpretarea eronată a normelor de drept material și respectiv lipsite de suport juridic, care îi produc vătămarea drepturilor sale recunoscute și ocrotite de lege.

Prin hotărârea din 07 noiembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), s-a admis acțiunea înaintată de Sîrbu Valentin.

S-a anulat decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Ocnița, nr. 38/2021/18805, din 24 iunie 2021 și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, nr. S-1402/21, din 04 august 2021, de soluționare a cererii prealabile.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale, oficiul teritorial competent, să emită o decizie nouă, în temeiul cererii depuse de Sîrbu Valentin la 18 iunie 2021 (nr. 38/2021/781), prin care să-i recalculeze și să-i achite lui Sîrbu Valentin pensia pentru vechime în muncă, începând cu 01 ianuarie 2013.

La data de 10 noiembrie 2022, Casa Națională de Asigurări Sociale a contestat cu apel hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Rîșcani) din 07 noiembrie 2022, iar la 21 februarie 2023 a depus apel motivat, solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel declarată de Casa Națională de Asigurări Sociale și a fost menținută hotărârea din 07 noiembrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 34, alin. (1), (6) al Legii nr. 118, din 14 martie 2003, cu privire la Procuratură, procurorul care a atins vârsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, dintre care cel puțin 12 ani și 6 luni în funcție de procuror sau judecător, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în mărime de 55 la sută din salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – adaos de 3 la sută, dar în total nu mai mult de 80 la sută din salariul lui mediu, ținându-se cont de indexarea acestuia. Procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii. Conform art. 60 alin. (1) din Legea nr. 294, din 25 decembrie 2008, cu privire la procuratură (în vigoare până la 01 august 2016), salariul procurorului se stabilește în funcție de salariul judecătorului. Salariul de funcție al procurorului se stabilește în funcție de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea sa în funcția de procuror.

A mai invocat că, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației viagere în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Recalcularea pensiei pentru vechime în muncă se efectuează ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea se efectuează din data de întâi a lunii în care a fost efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

Astfel, concluzia primei instanțe cu referire la faptul că, garanțiile sociale ale lui Sîrbu Valentin, cu privire la recalcularea pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, reglementate prin Legea cu privire la Procuratură nr. 118 din 14 martie 2003 (potrivit căreia a fost stabilită pensia începând cu 25 februarie 2009), au fost păstrate și în Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25 decembrie 2008 (în vigoare din 17 martie 2009).

Prin urmare, din esența normelor de drept enunțate, rezultă că de dreptul la recalcularea pensiei pot beneficia procurorii care au obținut dreptul la pensie pentru

vechime în muncă până la data abrogării normei juridice în cauză, iar dreptul social la beneficierea de pensie pentru vechimea în muncă, inclusiv cu recalcularea acesteia, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, a fost dobândit de Sîrbu Valentin la 25 februarie 2009.

A remarcat instanța de apel că, instanța de fond corect a dat apreciere cadrului juridic și circumstanțelor relevante cauzei, dispunând admiterea pretențiilor înaintate de către Sîrbu Valentin, or, ultimul deține dreptul legal la recalcularea pensiei în dependență de salariul procurorului în exercițiu, în dependență de nivelul procuraturii unde a activat și de funcția deținută la momentul pensionării.

Argumentele invocate de către partea apelantă, nu și-au regăsit confirmare la recalcularea pensiei lui Sîrbu Valentin, deoarece, în situația în care art.73, alin.(8), al Legii nr. 294, din 25 decembrie 2008, cu privire la Procuratură, prevede dreptul social la recalcularea pensiei de procuror pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu, care a fost abrogat la 01 iulie 2011, Casa Națională de Asigurări Sociale nu poate nega acest drept dobândit de Sîrbu Valentin, iar rezultatul interpretării contrare a normei citate, fiind desființarea modalității prin care legea anterioară a instituit dreptul dat și diminuarea nivelului de protecție socială deja dobândit.

A concluzionat Curtea de apel Chișinău că dreptul social invocat de Sîrbu Valentin privind recalcularea și achitarea pensiei pentru vechimea în muncă, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu 01 ianuarie 2013, se materializează prin aceea că, potrivit art. 2 al Legii nr. 37, din 07 martie 2013, pentru modificarea și completarea Legii nr. 355, din 23 decembrie 2003 „Cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”, salariul procurorului s-a majorat cu 35%.

La 05 mai 2023 Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs nemotivat, iar la data de 31 iulie 2023 a depus cerere de recurs motivată împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel cu pronunțarea unei decizii noi prin care să fie respinsă acțiunea înaintată de Sîrbu Valentin.

În motivarea recursului a invocat că, noua redacție a art.73 din Legea nr. 294/2008, în vigoare de la 01.07.2011, prevede că, procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii nr.156/1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Astfel, începând cu 01.07.2011, drepturile de pensionare a procurorilor erau reglementate de prevederile art. 46 din Legea nr.156/1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat – abrogat. Conținutul art. 46 din Legea nr.156/1998, nu prevedea faptul că, pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Începând cu data de 01.07.2011 pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 1 aprilie conform art. 13 din Legea nr. 156/1998.

A menționat recurenta că conform art. 33 al Legii nr.156/1998 posibilitatea recalculării pensiei se efectuează doar în trei cazuri: apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare, venitul asigurat ce au avut loc până la acordarea drepturilor la pensie, transferul la una din categoriile de pensii prevăzute de prezenta

lege de care a beneficiat anterior, poate opta pentru pensia stabilită anterior, luând în considerare toate indexările și recalculările efectuate până la data transferului.

Astfel, reieșind din cele expuse, nu pot fi reținute argumentele intimatului precum că, prin refuzul apelantei de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă de procuror, acesta a fost lipsit de un drept garantat de lege, deoarece prin instituirea de către legislator a unor noi prevederi de asigurare socială, dreptul procurorilor la asigurare socială este garantat și în continuare. Noile prevederi legale au exclus posibilitatea recalculării pensiei procurorului în demisie în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, însă legislatorul a prevăzut și a acordat o substituie echitabilă (în limitele posibilității resurselor financiare disponibile în buget) în acest sens prin faptul că, pensia procurorilor se indexează anual la data de 1 aprilie, precum prevede art.13 al Legii nr.156/1998.

A evidențiat recurența că, instanțele inferioare eronat au stabilit și de la ce dată apare pretinsul drept la recalculare a pensiei intimatului și anume începând cu 01.01.2013.

Respectiv, dacă dreptul intimatului la recalcularea pensie ar fi întemeiat, acest drept ar apărea anume de la data de 05 aprilie 2013 și nicidecum de la 01.01.2013.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Potrivit art. 245 alin. (1) din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat de către Curtea de Apel Chișinău la data de 25 aprilie 2023, care a fost expediată recurentului la data de 28 aprilie 2023 (f.d. 95). Astfel, la data de 05 mai 2023 recurența a depus cerere de recurs nemotivată.

Alineatul (2) al art. 245 din Codul administrativ (în vigoare la data depunerii recursului), prevedea că motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție

în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că copia deciziei motivate a instanței de apel a fost notificată recurentului la data de 10 iulie 2023 (f.d. 99).

La data de 31 iulie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recursul motivat împotriva deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 100).

Astfel, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, împotriva deciziei din 25 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților.

Conform art. 246 alin. (2) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a) - f).

Din analiza prevederilor citate, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, depus până la data de 01 septembrie 2023, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate la art. 246 alin. (2) din Codul administrativ ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul ne devolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ, în vigoare la data depunerii recursului. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care

trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în cadrul examinării cauzei și cererea de apel, care au fost analizate de către prima instanță și Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate corespunzător.

Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicări eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenși argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.
Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc